

Glas Naroda

Najveći slovenski dnevnik
 u Zedinjenih državah
 Volja za vas leto \$4.00
 Za pol leta \$2.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Glas Naroda

The largest Slovenian Daily
 in the United States
 Published every day except Sundays
 and Legal Holidays
 A \$4,000 Readers

TELEFON: 2876 CORTLANDT.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT.

NO. 229. — ŠTEV. 229.

NEW YORK, TUESDAY, SEPT EMBER 30, 1919 — TOREK, 30. SEPTEMBRA, 1919.

VOLUME XXVII. — LETNIK XXVII.

RAZŠIRJANJE STAVKE V JEKLARSKIH INDUSTRIJAH

ČE BODO ZASTAVKALI ELEKTRIKI, BO OBRATOVANJE V JEKLARSKI INDUSTRIJI POPOLNOMA USTAVLJENO. — VODITELJI STAVKE SO OSREDOTOČILI SVOJE NAPORE NA NAPRAVE V BETHLEHEMU.

Pittsburgh, Pa., 29. septembra. — Ostro nasprotje med metalurzi, katere uporabljajo oblasti v Pennsylvaniji in one v Ohaju je opaziti, če obišče človek kraj Youngstown v Ohaju, ki leži ravno preko meje črte države Pennsylvanije. Mejna črta med obema državama predstavlja v tej krizi črto med zatiranjem in prostostjo, kajti čeprav je vdeleženih pri stavki 39,000 mož, ni bil odan niti en strel in nikjer ni videti nobenega orožja, čeprav obstoja prebivalstvo povečini iz zunaj rojenih ter je znano kot središče borjevizma in razpoloženja za direktno akcijo.

Položaj v Youngstownu je vreden splošne pozornosti, a predno preidemo k razpravljanju splošnega položaja v jeklarski stavki, počemo pojasniti zadeve, ki so se završile v Youngstownu. Stavkarski voditelji bodo skušali danes pozvati na stavko osemitisoč petsto delavcev, zaposlenih v Jones in Laughlin napravi in srecu mesta Pittsburgha. Skupno število uslužbencev Bethlehem Steel Co. znaša približno 50,000 mož.

Kot kažejo vsa znamenja, bo prišla s tem stavka jeklarskih uslužbencev do svojega viška, vendar pa morajo štrajkarji storiti več kot enostavno slediti poveljem na stavko, če hočejo zmagati. Kolikor so znane razmere dosedaj, ni še nobena izmed prizadetih stran pokazala svoje polne moči. V Pittsburghu je dospel P. J. Boyle s celim svojim štabom organizatorjev in delavcev, ki so uslužbeni pri električnih napravah, kar znači, da je pričakovati radikalnega koraka od strani narodnega odbora za organizacijo jeklarjev. Naj trže bod pozvani na stavko vsi elektriki v jeklarskih napravah.

V razred elektrikov so vključeni ljudje, ki so zaposleni pri velikih električnih dvigalnih v napravah. Ta dvigala izvršujejo delo, ki se zdi slučajnemu opazovalcu naravnost čudno. V jeklarskih napravah je vrleti potejoča dvigala, katera goni električna sila ter jih vodi le en sam človek. Ta dvigala izvršijo v eni minuti brez vsakega napora delo, katerega bi ne mogli izvršiti tekom številnih ur stateri in stoteri delavci.

Brez teh električnih dvigal ne morejo jeklarske naprave obratovati še naprej, kajti nemogoče bi bilo dobiti ljudi, ki bi mogli stopiti namesto dosedanjih operatorjev. Organizatorji stavke so sedaj koncentrirali celo svojo pozornost na strokovno izurjene delavce v takozvanih breleah, ki se vedno obratujejo v Monongahela dolini. Pri tem so prizadete štiri velike naprave, namreč v Homestead, Thomson Duquesne in Clairton. Obe strani prizavata, da so te naprave najbolj važne strateške točke v celni jeklarskem položaju.

Čeprav obratujejo sedaj te naprave s precej skrženo močjo, trdi vendar tajnik narodnega odbora za organizacijo jeklarjev, Foster, da bo napravil te šmelee tako mrzle, da bodo v njih spravljali jajca.

Jeklarski magnati pa imajo na drugi strani v svojih rokah orožje, ki bo lahko dovedlo do velike izpremembe v jeklarskem položaju. Delodajalci lahko zapro vse naprave. Izjavili so, da jih bodo zaprli ter nastali v svojih napravah le paznike, ki bodo skrbeli zato, da se ne bo izvršilo nobeno nasilje.

V Farrell, Pa. sem zvedel, da so bili delavci v jeklarni, ki je sedaj zaprta, informirani v soboto, ko so prišli po plačo, da bodo njih mesta rezervirana zanje do konca tega tedna. Če se pa ne bodo vrnili na delo, bo uprava zaprla naprave za nedoločen čas.

Včeraj popoldne so se vršila številna zborovanja stavkarjev po celni okraj. Bil je to krasen solčni dan, in zborovanja so bila dobro obiskana. Nekatera teh zborovanj so bila podobna piknikom. Prostovoljci sem zborovanju v Clairtonu, 15 milj od Pittsburgha, kjer je prišlo pretekli teden do malih neredov, katere so žalibog povzročile čete državne policije.

Zborovanje se je vršilo v šoli nekega majhnega premogarskega mesteca, ki leži približno dve milj od Clairtona. Čuden pogled se je nudil človeku, ki je zapazil več kot 50 avtomobilov, s katerimi so se pripeljali štrajkarji na zborovanje. Vsi grčji v okolici mesteca in vse strehe hiš so bile polne ljudi, oblečenih v njih praznične obleke. Stotine in stotine mladih deklet v belih oblekah je prihajalo na pozorišče zborovanja preko prašnih cest iz Clairtona ter nudile slikovit pogled

Natančno ob treh popoldne ko se je zborovanje pričelo, je prišlo v mesto osem pennsylvanskih državnih policistov v spremstvu pomožnih šerifov ter plačanih priznančev jeklarskih magnatov.

Čeprav je bila ljudska množica povsem mirna in dobro razpoložena, so državni policisti na konjih razpršili ljudi ter jih pretepal s svojimi krepki brez vsake obzirnosti. Ljudje, ki so se nahajali na verandah svojih hiš, so se morali umakniti v hiše. Nihče ni niti malo protestiral, in nekaj časa zatem so je oborožena policija umaknila s pozorišča.

Organizatorji iz različnih jeklarskih središč, kjer se vrši stavka, so nagovorili ljudsko množico. Prav posebno so povdarjali dejstvo, da je imela dosedaj stavka le malo neredov. Voditelji stavke so pozvali ljudi, naj se ne približujejo napravam ter se izognejo vsakim sporom ali prerekanjem z državno policijo, pomožnimi šerifi ter občinskimi policisti.

Eden govornikov je rekel:

— Oni imajo postavo na svoji strani, in čeprav ste prepričani, da je pravica na vaši strani, se ne morete uprati postavi, kajti vsaka beseda, katero izgovori zaprišežen policist pred sodišče tega dela države, bo obveljala, razen, če zamorete dobiti zmogočnega edvetnika, ki vam bo pripomogel k zopetnemu uveljavljanju pravice prostega govora in zborovanja.

Ameriški Slovenci, naročajte se na GLAS NARODA, največji slovenski list v Ameriki.

Konvencija JRZ

IMPOZANTNA OTVOREITEV TRETJE REDNE KONVENCIJE V CLEVELANDU. — NAVDUŠENJE, KAKORŠNEGA SE NI BILO MED CLEVELANDSKIM JUGOSLOVANSTVOM. — ZNAČILEN GOVOR ŽUPANA DAVISA.

(Posebna brzojavka "Glas Narodu".)

Cleveland, Ohio, 29. septembra. — Včeraj se je otvorila tretja letna konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Zdrženja. Ta manifestacije še ni videl slovenski Cleveland. Navdušenje, ki se je že dolgo časa zbiral v sreci na šega naroda je zadobila duška ter izbruhnila z elementarnog silo na dan.

Parade, ki se je pomikala po St. Clair Ave. se je vdeležilo nad pet tisoč oseb. Vse je bilo v zastavah. Še celo tujci so izjavljali, da jih je impozantnost lepega nastopa očarala. Gledali so kot zadržljivi in niso mogli prehaliti taktosti naših ljudi.

V paradi je sveralo več godb, pročelje so ji pa tvorili vojaki. Lahko se reče, da so bila zastopana vsa clevelandska jugoslovanska društva in mnogobrojno število društev iz bližnje in daljne okolice. Višek vsega je bilo pa zborovanje v Moose dvorani. Velika dvorana je bila nabito polna.

Kot prvi govornik je nastopil župan mesta Clevelanda, ki je pri srčno pozdravil vse navzoče. Brez laskanja so mu prišle iz srecu značilne besede. Jugoslavlani so najbolj patriotičen del clevelandskega tujerodnega prebivalstva.

To je priznanje, na katero smo lahko vsi ponosni in ki bo ostalo za vedno zapisano v analih clevelandskega mesta.

Kot drugi govorniki so nastopili Mr. Ivan Krešić, Mr. Lucić in Ftbm Kristan.

Vsi so želi na svoje govore zavdušeno priznanje.

Danes se prične prve seje konvencije. Delegatov je nad sto. Vsi so dobro pripravljani in vsi imajo svoje načrte, kako bi bilo mogoče ustvariti narodno boljšo bodočnost, katero je tako krvavo zaslužil.

Najbolj značilno pri vsem tem je, da se pri tolikem številu navzočih vrši vse v najpešem redu.

JUGOSLOVANI SE BODO BORILI

Izjava jugoslovanskega poslanika Grujića. — Švarilo proti laški invaziji.

Washington, D. C., 29. sept. — Mr Slavko Grujić, jugoslovanski poslanik v Washingtonu, je rekel zastopniku newyorskerega časopisa "Times", da bodo Italijani, če bodo vdrl v jugoslovansko ozemlje, naleteli na odločen odpor.

Položaj, ki sedaj prevladuje ob Jadranu, je skrajno ngvaren — je rekel poslanik. — D'Annunzio ogroža s svojimi komedijami sedanjji mir. Cela zadeva se pa tiče vseh zaveznikov, in nesoglasje mora poravnati mirovna konferenca. Italijani pa niso zadovoljni s tem, kar imajo. Svoje nadgospodstvo hočejo razširiti tudi na dele države Slovenecv, Hrvatov in Srbov. Tega belgajska vlada ne bo nikdar dopustila. Če bodo Italijani vdrl v naše ozemlje, ne bo mo samo protestirali pri mirovni konferenci, ampak jih bomo sprejeli tudi z orožjem, kot se je to zgodilo v Trogiru.

S tem, da je jugoslovanska država poverila rešitev jadranskega vprašanja mirovni konferenci, se ni rečeno, da se je za en las umaknila od svojih zahtev. Reka, ki jo zahtevajo Italijani, ni italjansko mesto. Reka sestoji iz dveh mest, Reke in Sušaka. Sušak je ravnotako del Reke kot je Brooklyn del New Yorka. Reka in Sušak sta nerazdružljiva. Na Reki in Sušaku je 60,000 prebivalcev, izmed katerih je samo 24 tisoč Italjanov. Prebivalci predmestja in tega zaledja so čisti Jugoslavlani.

PROTIŽIDOVSKI IZGREDI NA DUNAJU.

Dunaj, Avstrija, 29. septembra. Protižidovski izgredi, katerih se je vdeležilo nekako 6000 ljudi, so se završili v pretekli noči pred dunajskim magistratnim poslopjem. Množica je zahtevala izvršenje postav, ki določa izključenje tujcev, ki je bila uveljavljena dne 20. septembra, a bila izvršena le nepopolno.

PLEMENSKI IZGREDI V OMAHI, NEBRASKI

V Omaha, Nebraska, so se završili veliki plemenski izgredi. — Izgredniki so zanetili požar.

Omaha, Nebraska, 29. sept. — Čete Združenih držav iz utrdb Omaha in Ford Creek so razpršile danes ljudsko množico, ki je dolgo časa terorizirala mesto, linčala enega črnce, požgala okrajno sodišče, ki je vredno več kot en milijon dolarjev ter pobila več kot ducat ljudi. Število ranjenecv je veliko in škoda, ki je bila prizadeta lastnini, znaša več milijonov dolarjev.

Župan Smith, ki je komaj ušel smrti, ko ga je skušala ljudska množica obesiti, je moral oditi v bolnico nezavesten in večkrat tekom dneva so zdravniki poročali, da je njegovo stanje brezupno. Policijski glavni stan je izdal n. gotovilo, v katerem se glasi, da je zdravstveno stanje župana kritično.

Vojaki so pregnali ljudsko množico v stranske ulice ter izjavili, da je ogenj v sodnijskem poslopju, kjer se nahaja ječa, pod kontrolo. Zgoreli so vsi občinski in državni zapiski, a bila je ohranjena sveta preko milijon dolarjev, ki se je nahajala v občinski blagajni.

Policijski načelnik Eberstein je bil pobit na tla ko je skušal nagovoriti ljudsko množico ter je komaj ušel smrti. V ljudski množici je bilo najmanj pet tisoč ljudi, ki so metali požigalne bombe v sodnijsko poslopje, ki je takoj pričelo goreti.

Nemogoče bo ugotoviti število ljudi, ki so bili ubiti tekom najhujšega izbruha neredov. Dosedaj domnevajo oblasti, da je bilo ubitih najmanj osem oseb, ki so bili povečini črnci.

Brezobzirni napad na župana Smitha je vzbudil globoko ogorčenje. Šel je v sodnijsko poslopje, da se posvetuje s šerifom Clarkom in ko je nagovoril množico, naj bo mirna ter se drži postav, je pričelo več ljudi kričati: Linčajte ga!

Eden izmed ljudske množice mu je vrgel vrvi krog vratu in množica ga je baje vlekla polovico bloka daleč. Dva policista sta dvakrat prerezala vrvi, nakar so odvedli župana nezavestnega v bolnico.

BOLEZEN PREDSEDNIKA WOODROW WILSONA

Wilson se je vrnil v Washington, in njegovo zdravstveno stanje je še precej zadovoljivo.

Washington, D. C., 29. sept. — Po odsotnosti petindvajsetih dni se je vrnil danes predsednik Wilson v Washington ter pričel z dobo absolutnega počitka, katero mu je predpisal njegov osebni zdravnik in ki je neobhodno potrebna za njegovo ozdravljenje. Predsednik je zbolel vsled nervoznega izčrpanja, vsled katerega je moral odpovedati svoje nadaljne potovanje po zapadnih državah.

V bulletinu, katerega je objavil včeraj zvečer admiral Grayson, osebni zdravnik predsednika, se glasi, da je preživel predsednik dan še precej povoljno. Po kratkem izprehodu tekom popoldneva se je podal predsednik zgodaj v posteljo.

Predsednik Wilson bo sprejel belgijskega kralja in belgijsko kraljico šele potem, ko se bosta oba vrnila s potovanja po Združenih državah.

STAVKA V BETHLEHEMU, PENNSYLVANIA NEKAJ JEKLARSKIH TOVARN OBRATUJE

ZUPAN MESTA BETHLEHEM JE IZDAL PROKLAMACIJO, V KATERI IZJAVLJA, DA SO PREPOVEDANA VSA JAVNA ZBOROVANJA. — PREISKAVA GLEDE RAZMER V NAPRAVAH.

Bethlehem, Pa., 29. septembra. — Unijski voditelji so tekom preteklega večera izjavili, da bo imela stavka v različnih napravah Bethlehem Steel Company, ki je bila uveljavljena za današnji dan, za posledico popolno ustavljenje obratovanje v prizadetih napravah. Unijski voditelji so tudi izjavili, da bodo poslali senatorju Kenyonu pismo, v katerem ga bodo naprosili, raj uvede preiskavo glede razmer v jeklarskih napravah Bethlehema. Tekom celega dneva se je pripravljala policija za slučaj, da bi prišlo do večjih izgredov.

Župan Johnston je izdal proklamacijo, v kateri prepoveduje zborovanja po cestah. Uradniki Bethlehem Steel Company niso hoteli ničesar reči glede stavke in le eden izmed superintendentov je izjavil, da je vzpizori! povpraševanje med delavci in da se je večina izjavila proti stavki.

Proklamacija župana se je glasila: — Naši meščani obžaljujejo, da jim hočejo diktirati osebe, ki niso v nobenem stiku z našim mestom ali z našimi industrijami, kajti to je žaljenje njih inteligence.

Vsled tega izjavljam, da je zbiranje več kot dveh ali treh oseb na javnih mestih prepovedano. Nepostavno zbiranje obstaja v tem, da se sestanejo tri osebe ali več, kojih namen je motiti javni red.

VELIKA STAVKA ANGLEŠKIH ŽELEZNIČARJEV DEVETDESET Odstotkov jih štrajka

VLADA JE IZVEDLA RAZDELITEV HRANE BREZ VELIKEGA NAPORA IN VSEPOBOD SE OGLAŠAJO PROSTOVOLJCI. — PREMGOVNIKI V WALES ZAPRTI. — POLOŽAJ SE JE NEKOLIKO IZBOLJŠAL.

London, Anglija, 29. septembra. — V oficijlnih krogih so danes popoldne izjavili, da je opaziti splošno izboljšanje v položaju, ki je bil ustvarjen vsled splošne stavke angleških železničarjev. Razdelitev hrane so izvedle oblasti brez vsake nasilnosti in priglasilo se je veliko število prostovoljcev, ki so ponudili svojo pomoč.

Oficijelno poročilo angleške vlade se glasi: — Položaj, ki je bil ustvarjen vsled splošne stavke, se je izboljšal. Vladne odredbe so se obnesle na zadovoljiv način. Razdelitev hrane se vrši brez motenja in vedno več prostovoljcev se priglasa.

Ministrski predsednik Lloyd George, minister za narodno službo Sir Auckland Geddes in delavski minister Stevenson Horne so se posvetovali tekom celega predpoldne. V istem času so tudi zborovali stavkarski komiteji.

James Henry Thomas, tajnik narodne unije železničarjev, je izjavil opoldne, da ni opaziti nikake izpremembe v splošnem položaju.

Na Škot-kem počiva devetdeset odstotkov železniških uslužbencev, vendar pa je kljub temu vozilo v nedeljo nekaj vlakov, ki so prevažali živila, ki bi se drugače pokvarila. Poročila pravijo, da so vodili te vlake unijski možje, ki so hoteli priti domov in da so se ti možjet akoli pokorili poveljem Narodne unije železničarjev. Irske železnice niso dosedaj se prizadete od stavke, vendar pa so dobili možje navodila od unijskih glavnih stanov, naj bodo pripravljeni vsak trenutek na stavko.

ALZACIJA HOČE POSTATI REPUBLIKA?

Koblenc, Nemčija, 29. sept. — Tukaj so se razširile govorice, da je bila v Alzaciji proglašena neodvisna republika.

Pariz, Francija, 28. septembra. Tukaj ni bilo mogoče ničesar izvedeti glede govorice, ki je krožila včeraj v Koblencu, da je bila namreč ustanovljena v Alzaciji neodvisna republika.

ITALIJA JE ZAPRELA JUGOSLOVANSKO MEJO.

Rim, Italija, 29. septembra. — "Tempo" je dobil iz Trsta poročilo, da je zaprla italjanska vlada srbsko mejo za dobo petnajstih dni.

Pazite na nove cene

Pošiljamo denar na Kranjsko, Štajersko, Hrvaško, v Slavonijo, Bosno in Hercegovino popolnoma zanesljivo in s lanjim razmeram primerno tudi hitro.

Jamčimo ali garantiramo za vsako pošiljatev, toda za kake mogoče zamude v izplačilu ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

Sedaj pošljemo v staro domovino, naprimer:

100 kron	\$ 3.00	1,000 kron	\$ 28.00
300 kron	\$ 9.00	5,000 kron	\$140.00
500 kron	\$15.00	10,000 kron	\$280.00

Označene cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo z drugimi.

Denar nam poslati je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

TVRDKA FRANK SAKSER, 22 Cortlandt St. New York, N. Y.

Terz njegove ideje in kar je sli-
čala, so precej prazne. Da bi bila
pa pri kaki seji pri tem ali onem
belgijski kardinal Mereier.
Pri cerimoniji bo navzočih ve-
odličnih učenjakov.

Novice iz Jugoslavije

Novo kulturno torišče v Sloveniji, šola in zavod za slepce.

Moderna oskrba slepcev zahteva naprave, ki naj omogočijo slepeu po eni strani potrebno vzgojo za samostojnost, po drugi strani pa oporo v vseh dobah njegovega življenja. Moderna pedagogika ne smatra slepega za bičje, ki bi vsled svoje hube moralo popolnoma zvesti za normalnim, temveč vzgaja tudi njega uspešno za koristnega člana človeštva in ga obvaruje škodljive brezposelnosti ter normalne propasti.

Čeprav je tudi Slovenija imela mnogo slepcev, leta 1918, jih je bilo le na Kranjskem 342, n. h. hoteli ničesar storiti za te nesrečnike na domačih tleh stara avstrijska vlada, vsakemu slovenskemu kulturnemu življenju mrsprota.

Posiljala je slovenske slepe mladiče v tuje, navadno nemške zavode. Učivanje ustanov, ki so obstajale za vzgojo slovenskih o-slepelih otrok, je bilo zvezano s pogojem, da se mora slepi otrok izobraziti v tujem zavodu, ker ga na Slovenskem še ni.

Oddaljenost kraja, tujina, tuj jezik, zelo majhna možnost večkratnega obiskovanja in razne druge ovire so privedle naše ljudi do zaključka, da so rajši obdržali otroka doma in ga prepustili njegovim žilostnim usodi v popolni brezposelnosti. Otrok pa, ki je bil odgojen daleč od doma in se učil le v tujem jeziku, se je odtujil domu in materinski.

Domači zavod bo združil iz tujine došle in slepce, ki so bili ostali brez prave vzgoje doma.

V državnem proračunu je že določena svota za takojšnjo ustanovitev slovenskega zavoda za slepce; ta svota bodi jedro, iz njega naj se razvijejo vse one moderne in vzorne naprave, ki naj omogočijo slepemu dobro in primerno vzgojo, oporo v vseh dobah njegovega življenja.

Najvažnejša naprava v posebnem vzgajališču bo koedukacijska šola, pedolna po smotrih, ki jih želi doseči pri posameznikih premetih, našim nižjim in višjim osnovnim šolam. Nji priključijo naj je tudi oddelki za vzgojo slepih otrok v predšolski dobi s posebnim opazovanjem na telesni razvoj, zdravje in vsa moderna načela, ki veljajo dandanes tudi za vrste v obče, ter delavnica pod vodstvom mojstrov strokovnjakov za slepce tipičnih obrtov. To delavnice poseda vsakdanji šoli odrasla mladina poleg obrtno-nadaljevalne večerne šole istotona.

Posebna vrsta šol naj bi bil samostojni oddelki za slabovidne, ki ne sodijo v razrede popolnoma slepih. Šola ali vsaj posebni oddelki za slabovidne nalikuje naj napol šolam za slepce, napol onim za normalne. Pouk je popolnoma individualen, ozira se na stopnjo slabovidnosti posameznikov. (Meja, ki loči slabovidne od popolnoma slepih, je določena s tem, da oko, ki ne more prebiti prstov v razdalji 1/2 m, velja za popolnoma slepo. Vsaka večja zmožnost razločevanja, ki pa vendar ni tako visoka kakor pri normalnem očesu, označi slabovidne človeka.)

Potrebne so tudi učilnice za slepe gluhohe, šola za slabovidne slepce, učni zavod za telesno pohabljenih in epileptičnih (božastne) slepce.

Zelo važni zavodi bodo oskrbovalnice z delavnico. Odrasli slepi delajo v skupni delavnici ter prejmejo poleg hrane in stanovanja za svoje delo gotovo število odstotkov dobička, ki ga nudi prodaja rečnih izdelkov. Za cene dohoda surovin in hitro razpečanje izdelanega blaga poskrbi vodstvo skupnega doma. Oskrbovalnice z delavnico so posebne za moške slepce in slepe ženske.

Za odrasle slepce je zlasti po večjih mestih zelo umestna tudi skupna javna delavnica. Tam delajo čez dan in uživajo vse koristi, ki jih nudi taka naprava kakor skupno orodje, cene nabave surovin in pa hitro in gotovo razpečanje rečnih izdelkov na dohoda (Centralizacija dela).

Takozvana "zavetnica" sprejema bolne, delavne, omejene, omejene stare slepce.

Podobno slovekoljubno nalogo imajo zavetnice za telesno težko pohabljen slepe otroke, slepe beba in epileptično deca.

Nasledel so zelo primerani tudi majhni domovi za slepe posameznike, ki so se normalno izobrazili. Vrti ki obdaja poslopje, pa bo

v šoli za slepce. (Ištica za eno posamezno rodbino.) Koedukacijska, strokovnjaška urejena šola v zvezi z internatom, v katerem so pa gojeni ločeni po spolu, naj je na vsak način v glavnem mestu, središču dežele. Vsi prvovrstni učni zavodi za slepce se nahajajo v drugih državah v največjih mestih; to je in ima biti posebno tedaj, ako obstoja le en zavod v deželi. Glej zavod v Zagrebu, potem v Pragi, Brnu in še drugod v inozemstvu!

Šola za slepce, izhodišče vseh go-ri naštetih naprav, ima vedno svoj sedež tam, kjer je največ drugih izobraževališč. Bivanje v takem mestu bogato razširi obzorje slepčev, ker nudi marsikaj, česar bivanje na deželi ne more nuditi. Da je omogočeno gibanje na prostem in uživanje boljšega zraka, je učni zavod na periferiji mesta obdan v vrtovi.

Učni zavod v glavnem me-tu je kulturnega pomena. Učiteljski na-raščaj za šole slepcev ima najple-šo priliko izobraziti se praktično in teoretično na zavodu za slepce, ako je v kraju tudi celo vseučilišče, vrhutega tudi teoretično-znanstveno s posebnim opazovan-jem zdravilno pedagogiko. Gojenkam in gojenecem učiteljska pa je omo-gočeno om. prvo naobrazevanje in zanimanje na polju slepstva ter spoznavanje ureditve takih zavo-dov, kakor ga predpisujejo dolo-ke za strokovno naobrazevanje u-čiteljskega v bodoče za IV. oziroma V. letnik pripravnice.

Za namestitev zavoda v glav-nem mestu je še daljne eminentne važnosti okolnost, da navadno na deželi ni najti specializistov, oku-ristov. Ako dalje pomislimo, da je mnogo učiteljev za glasbo na ze-vedu na drugih glasbenih šolah ali drugače zaposlenih, je šola za slepce že radi svojega ustroja na-vezana le na veliko mesto. Stroški naprave bi se izdatno povečali, če bi moralo pomožno učiteljsko na-zavodu opravljati svojo službo po-tom oddaljenih ekskurzij.

Na višji stopnji razvoja slepske-ga zavoda je zelo umestno da se-ona panoge, ki po svoji naravi ni-so navezane na večje mesto, izlo-čijo in prestavijo na kraj, ki so po danih razmerah najbolj pri-kladni. One naprave, ki niso na-šle in niso navezane na veliko-mestno življenje, se potem presle-na deželo. Za slepe deca, ki biva-med letom v šoli, v mestu, pa naj-bi se posebej uvedla počitniška kolonija v prijetno izpremembo in-odvoda zavetišče, zlasti za one o-troke, ki imajo udobne domačije.

V Sloveniji prav takoj ne bo-mogče izvršiti naskrat vseh teh velikih nalog, ki so začrtane v tem članku.

Skrbstvo za slepce na domačih tleh je šele v povojih. Razen v me-secu novembru 1918 v Ljubljani ustanovljenega vojaškega zavoda, ki ima temeljni značaj zavoda za-pozneje oslepele, ni še nobena na-prave. V vojaškem zavodu se slep-ci radi svoje predizobrazbe v šo-lah za normalne uče le predmetov, ki so tipični za slepce in tipične obrti. (Pletenje košev, košaric raznega finejšega posrednega blaga, stolov, ščelarstvo itd.)

S prevelikimi napravami in z vsemi vrstami mogočih posebnih vzgajališč, domov in zavetišč pa-tudi ne kaže začeti, ker je to za-časno sploh nemogoče na vseh pa-nogah in bi se tudi ne obneslo.

Izkušnja je dokazala, da je bilo začeti z malim, a tam krepko za-staviti vse razpoložljive duševne in denarne sile.

Za začetek se priporoča manjše vzgajališče za slepe deca s šolo, ki se razširi polagoma; naprave, ka-vođenje skupnega doma, Oskrbo-valnice z delavnico so posebne za moške slepce in slepe ženske.

Za odrasle slepce je zlasti po-večjih mestih zelo umestna tudi skupna javna delavnica. Tam delajo čez dan in uživajo vse koristi, ki jih nudi taka naprava kakor skupno orodje, cene nabave su-rovin in pa hitro in gotovo razpe-čanje rečnih izdelkov na dohoda (Centralizacija dela).

Takozvana "zavetnica" sprejema bolne, delavne, omejene, omejene stare slepce.

Podobno slovekoljubno nalogo imajo zavetnice za telesno težko pohabljen slepe otroke, slepe beba in epileptično deca.

Nasledel so zelo primerani tudi majhni domovi za slepe posameznike, ki so se normalno izobrazili. Vrti ki obdaja poslopje, pa bo

D'Annunzio gleda v čarobno kroglo, hoteč videti svojo bodočo usodo. Prikaže se mu Garibaldi. Pa naj se mu prikažejo vsi največji vojskovodje, nič zato! Da 'Annunzio bo le D'Annunzio, človek iz katerega se ves svet njičuje in ga gleda s pomilovalnim pogledom.

vabljivo igrališče in šetališče za slepce.

Iz stavke ljubljanskih kovinarjev.

Dne 28. avgusta popoldne so se vršila preta pogajanja med kovi-narsko organizacijo in zastopniki-ma Jadranske banke, ki so se ko-nejčno pretrgala brez pozitivnega uspeha. Poverjenik Prepeluh je namreč dal sam osebno inicijativ-jo za pogajanja. Imel je z zastopni-ki obeh strank trikrat dolgotrajne razgovore, toda razprave so po-ka-zale, da se zastopnika Jadranske banke oddaljujejo sporazumu, ker sta zmanjševala obljube, takore-koč hotela poslabšati razmere v primeru s tem, kar sta prej že ne-kake obljubljala. Obljubila sta ko-nejčno 10% poviška, zahtevala 9% urno delo in dokazovala, da so ko-vinarji sijajno plačani, dasi jima je kovinarska organizacija pred-ložila račune, iz katerih je razvid-no prav nasprotno.

Krize stavke je torej ravnatelj inž. dr. Vidmar, ker je hotel zni-žati draginske doklade; da se stavka nadaljuje, je zopet kriv ravnatelj, ker se ni hotel pogajati in sploh izjavljati, da nima po-blah za koncesije. Ravnatelj je dobro vedel, da mora imeti po-blastila, ki bi ga bil tudi lahko do-bil od upravnega odbora, če bi bil

hotel. Ker pa ni hotel, ga ni dobil, ali pa ga je celo utajil.

Kovinarji morajo torej vztrajati dalje v stavki. To je njih moralna dolžnost. Zakaj, če so bolj za pra-vično stvar prišli, morajo ta boj tudi častno končati. Kakor so za-pustili uradniki in kovinarji skup-no tovarne, tako morajo tudi, ka-dar bo stavka končana, kot en-mož zopet pričeti delo.

Zdravstveno sanje Ljubljane.

Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju Ljubljane od 17. do 23. av-gusta: Novorojencev je bilo 13. Umrlo je 23 ljudi, in sicer 11 do-mačinov in 12 tujcev; za grizo 4, za jetiko 6, vsled mrtvouda 1, za različnimi boleznimi 10, za plju-nico 1, za pegavico 1. Za infekci-joznimi boleznimi so oboleli: za osepnicami 1, za škrlatno 2, za grizo 25, za vrtico 2 in za pegavico 2.

Nasilstva v Mariboru, okolici in drugod.

Nasilstva se uganjajo, in sicer prav nesramna, zlasti pa proti žen-skam. Zgodil se je celo že slučaj umora posilstva. Kdo jih uganja, se ne sme prav reči. Pozivajo pa vse oborožene in neoborožene ob-lasti, naj napravijo temeljiti red.

kajti nasprotniki Jugoslavije ravnajo take stvari izrabljajo proti ot-stoju države, obenem pa je raz-umljivo, da si z nasilstvi še noben narod ni pridobil simpatij niti pri lastnih državljanih, niti v tujih državah.

Kupčije z jajci na slovenskem štajerskem.

Maribor je bil že pred vojno znan kot eksportno mesto jajc, ki jih je pošiljal po celem svetu. Pa prišlo so maksimalne cene in jaj-eca se postajala velika redkost. — Obstaja pa na Spodnjem Štajerskem več tvrdk, kakor Himmel-er, Supparz in Rogoški Slatini ter ne-ka židovska tvrdka v Ptuj. Te tvrdke gotovo ne počivajo, nego delajo svoje kupčije. Kam po-šljejo, ni težko uganiti. (Preko me-je v Nemško Avstrijo.) Zdej za-htevajo, da okrajno glavarstvo prisili te tvrdke, da te tvrdke dnevno postavijo na trg oziroma mestni aprevizaciji določeno mno-žino jajc, ali pa naj te špekulant-ske tvrdke izginijo.

SANTAL CAPSULES MIDY
Ozdravi katar mehurja in od strani vse v 24 urah.
Vsaka pilula nosi ime MIDY.
Varujte se ponaredb.
Na prodaj v vsaki lekarni.

Pismo iz stare domovine

Andrej Marn je dobil iz Komen- de naslednje pismo:

Dragi mi!

Težko smo že čakali, kdaj se boš oglasil, ker so vsi že preje pi-sali iz Amerike. Sporočena ti, da smo se vsi živi in zdravi, hvala Bogu. P. Šeš, da je pri vas dragi-ljina, ali tukaj je še vse kaj druge-ga. Več reči sploh za dobiti ni, kar se pa dobi, je pa tako drago, da ni za misliti. 1 voz drva stane 200 K ali pa še več, 1 butara 2 K, 1 kg žebelj 12 K, 1 kg soli pa karto 2 K, brez karte pa 4 K. Za eno špulo evina 900 m sem dal 45 K; zdaj je malo ceneje, čez 20 K pa še zdaj velja. Par fev-ljev velja čez 150 K, par solnov 30 K, enajz za obleko 80 K, 1 m šofa 300 K, kotenina 20 K, klo-buk slabša 50—80 K, boljši 100 K, za eden ovratnik zameta k rekel-enu 25 K. Tako je zdaj, da bomo morali bosi hoditi in napol nagi.

Če pa daš svinjsko kožo v stroj moraš plačati čez 30 K, da je ustroji. Splo vse je čuda drago. Moka slaba 1 kg 3 K 50 vin, boljša 6 K, kafa (ušen) 4—5 K, ma-slo 30 K, prasec 6 tednov star do 200 K, lanko leto je pa 400 K vo-ljal, goveje meso 1 kg 12 K, 1 liter mleka 2 K, 1 l vina 10—15 K, 11 žganja 40 K, steklenica piva 1 1/2 K, krahlerle 1 K, cigarete 15—25 vin, ena, ena cigara 20—50 vin, sladkor na karto 5 K 1 kg, brez karte pa 15—20 K, pa zdaj ga ni nikjer na prodaj; petrolej 5 K 50 vin, do 6 K liter, poprej je bil pe-se po 10—15 K liter, velkokrat ga pa še za dobiti ni bilo, da so le s karbidom svetili. Vsega ti ne morem opisati. Iz tega lahko iz-vediš, kako živimo zdaj. Jaz bi potreboval novo mašino, pa velja zdaj 1500 K. Ali bi se dala po-slati od vas in bi kaj ceneje pri-šla? Nekateri pošljejo pakete z oleko in z drugimi rečmi sem.

Ljudi je precej ostalo v tuji zmlji. Nekaj ti jih opišem: Za-dergov v Srbiji, Jernejčkov, Mi-linar Jože, učitelj, Verbanova ob-l, France in Tone, Mlinarjev s Klar-ke, Pridgarjeva dva, Jernejev Ja-nez, Span z Brega, Sitarjev, Trga-vov, Torčeva dva, Mivčev, Mkv-zev, Kosemnikov Janče, France je Toleda in Canary se bodo vdele-z dvema otrokoma zdaj doma pri Pušaven, Žvižgovi vsi trije, Steč-škov, Škletov, Napotnikov, Hoč-varjev, Ferjanov, Štefotov, Boš-kov, Zimantov. Iz cele fare jih je čez 100 mož in fantov padlo. Med njimi je tudi naš bratranec Jak-o-pinov Nace. Naš Jur je pa bil prvo leto do Božja noter, potem je pa nekaj sreče imel, da ni več no-ter šel. Iz Karpator je kar domov prišel, nato je šel pa v Ljubljano v bolnišnico, odkodur so ga čez par mesecev domov poslali. Po-tem je bil zopet potrjen, ga je pa občina izprosila za krojača, pa je bil zopet doma. Cel ta čas je Meta podpora debela, dačor da bi no-ter služil. Šlo nam je prav dobro med vojno, kakor marsikateremu. Eni so prav veliko skupaj spravili med vojno. Prejev Janez ma pa nogo odbito, tako da ima sedaj železno pomoč; od kolena doli sa-ma noza kar zabengla, proč je pa ni pustil odrezati. Nekaj pazijo-na dobiva. Zidanski Jožek je deli-

prišel na štelengo, nato je šel na-zaj gori, ker ni bil potrjen, potem je pa gori umrl. Šišarjev je bil v vojni. Zena in dva otroka so bili na Dolenskem, kjer je žena do-ma. Pred par tedni je bil tukaj, mu je mati čez dala, tako da ni-šlim, da zdaj ne bo šel nazaj na Nemško. Govoriti zna dobro, ni-ma, tako ga presodimo, in tudi mati je tako rekla, da nima nič.

Jaz sem bil do konca vojne no-ter vedno zdrav, večkrat tudi lačen. Dve leti sem bil v Tirolu; če imáš zemljevid, lahko pogledaš od Tri-enta do Osjave v tistih gorah. Lanko leto sem še na sv. Jurja dan po zamrznjenem snegu vodo vozil in o sv. Petru smo še poč za-kučili, da nam je bilo bolj gorlo. To so čudni kraji. V nižini je bilo gorlo, da so vinske trte in fige rastle, zgoraj pa večna zima.

Letina pa letos ni posebna. Sad-ja pa prav malo. Ker je bilo v ma-ju premrz, je slana cvetle pomor-ila. Drugo je pa tudi bolj malo prida, ker je bilo preveč dežja. Kako bo kaj z jesenskimi pridelki, se še ne ve. Kaže se nekaj dobro. V nedeljo (30. avg.) bomo imeli Krekovo slavnost, ker nam je Ju-goslavijo izpeljal.

Sprejmite presrečni pozdrav od vsel domačih. Z Bogom!

Franc Marn.

SMRT SLAVNE OPERNE PEVKE.

Na svojem gradu v Wales je umrla v starosti 76 let slavna pev-ka Adelina Patti, ki je slovela ne-kot najboljša pevka ter si pridobila naslov kraljice pesni. Se v starosti petdesetih let je bi-lja Patti aganzirana na največji operi v Ameriki ter se končno poslovila od občinstva pred štiri-najstimi leti.

MEDNARODNI DELAV. KONGRES V WASHINGTONU.

Buenos Aires, Argentina, 26. septembra. — Guvernerji špan-skih provinc Saragose, Zamore, Toleda in Canary se bodo vdele-z mednarodnega delavskega kongresa v Washingtonu. Prišli bodo kot tovariši zastop-nikov španskih delavcev in usluž-bencev.

V ZNAMENJU PROHIBICIJE.

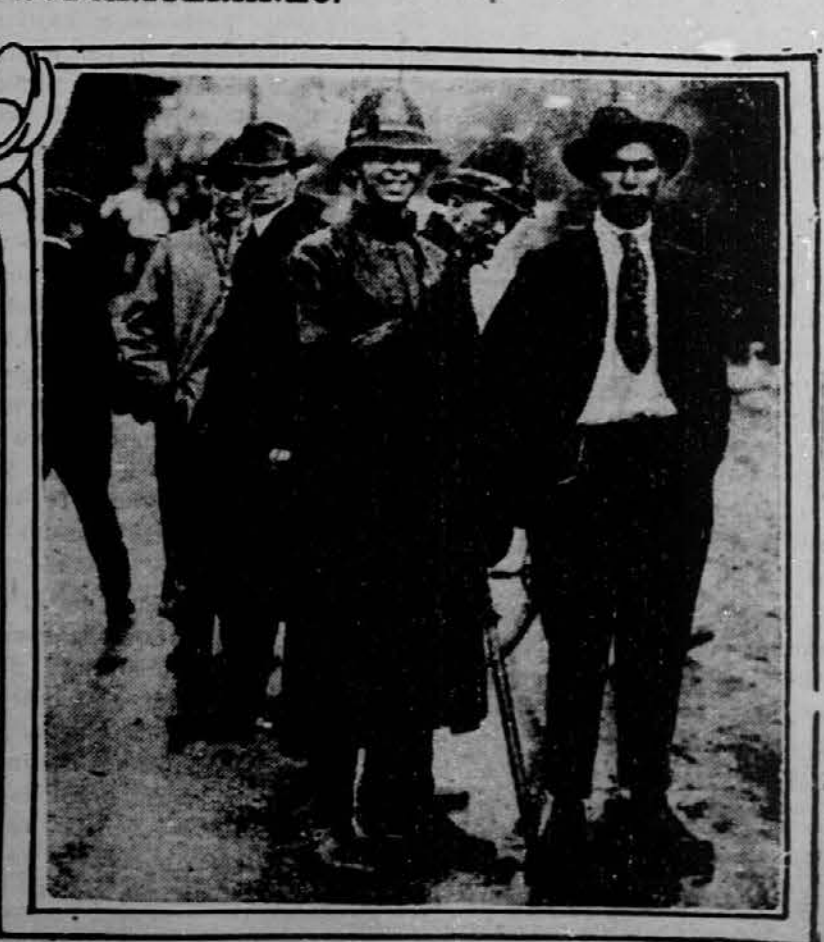
Mobile, Ala., 28. septembra. — Danes je sodišče izpustilo Franka Corso, ki je prodal dvema toniko za lase. Moža sta to toniko popi-lali in oslepela. Corso je rekel, da ni vedel, zakaj bosta moža rabila toniko in je bil vsled tega opro-ščen.

SILNA ŽALOST — PRINCA ŠE NE BO.

Victoria, B. C., 26. septembra. — Valski princ bo šele 10. novem-bra odpotoval iz Otawe v Wash-ington. Tozadevno oficijelno po-ročilo je bilo danes izdano.

DRŽAVNI KONSTABLERJI V CLAIRTONU.

PRVI ARITERANEC.

STATE CONSTABULARY AT CLAIRTON

FIRST ARREST AT CLAIRTON, PA.

Zapadna Slovanska Zveza

USTANOVljena

5. JULJA 1908

INKORPORIRANA

27. OKTOBRA 1908

WESTERN SLAVONIC ASSOCIATION

Glavni sedež: Denver, Colorado.

GLAVNI ODBOR:

Predsednik: JOHN PEKEC, 4439 Wash. St., Denver, Colo.
Podpredsednik: JOHN FAJDIGA, Box 33, Leadville, Colo.
Glavni tajnik: FRANK ŠKRABEC, 4664 Wash. St., Denver, Colo.
Zapisnikar: ROBERT KOBLECK, Str. 5, Pueblo, Colo.
Glavni blagajnik: JOSIP VIDEČIĆ, 4485, Logan St., Denver, Colo.
Zaupnik: FRANK ZAITZ, 514 W. Chestnut St., Leadville, Colo.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik: JOHN GERM, 734 Moffat Ave.
MIHAEL KAPŠCH, 508 N. Spruce St., Colo. Springs, Colo.
GEORGE PAVLA KOVICH, 4717 Grant St., Denver, Colo.

POROTNI ODBOR:

Predsednik: ANTON KOČEVAR, 1206 Berwind Ave., Pueblo, Colo.
JOHN KOČMAN, 1203 Mahren Ave., Pueblo, Colo.
FRANK CANJAR, 500-501 — 45 Ave., Denver, Colo.

ZDRUŽEVALNI ODBOR:

Predsednik: FRANK BOTTZ, RR. 2, Box 132, Pueblo, Colo.
FRANK MARTINJAK, Box 230, Ely, Minn.
PETER GESHELL, 4464 Wash. St., Denver, Colo.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. R. S. BURKETT, 4487 Washington St., Denver, Colo.

GLAS NARODA, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y.

Vse denarne nakaznice in vse uradne stvari se pošiljajo na gl. tajnika, pritožbe na predsednika gl. nadzornega odbora, prepirne zadeve pa na predsednika glavnega porotnega odbora.

IZ URADA GLAVNEGA TAJNIKA Z. S. Z.

Tempotom se uradno naznanja, da bo z mesecem oktobrom razpisani dvojni asessment in sicer v smrtninski in stroškovni sklad, to je, da vsaki članica) Z. S. Z. plača za mesec oktober za smrtninski sklad podvojeno, stroškovni sklad podvojeno, za bolniško podporo in poškodbe pa navadno, ker za ta sklad nam ni potreba posebnega asessmenta. V tem skladu je zadosti denarja in je precej močan. Da se je sklenilo na zadnji glavni seji razpisati dvojni asessment za smrtninski sklad in stroškovni, so ti razlogi: v smrtninskem skladu se je zelo skrcilo vsled španske influence in je bilo veliko čez normalno število smrtnih slučajev; ker smo ravno v tem skladu padli na vrednosti skoro nad 43 odstotkov; ker so državne postavbe zelo stroge v te mozi in zahtevajo določeno svoto oziroma vrednost, ob letu 1920 in ker se je tudi v zadnjem času sprožila vlevažna ideja združenja. Kakor že znano vsem članstvu, da so gotove organizacije sklenile oziroma odobrile pogodbo za združenje in ravno v tej pogodbi je, da vsaka organizacija mora imeti 100 odstotkov solventnosti ob času združitve. Torej je tudi potrebno in smo takorekoč primorani, da dosežemo to zgoraj omenjeno solventnost, pa naj se članstvo izre za ali proti združenju.

Torej, kakor sena že omenil, moramo imeti do gotovega časa omenjeno stodoletno solventnost. Da to dosežemo, nam je treba izvanrednega asessmenta.

Obenem prosim članstvo, naj potrpi še sedaj in upajmo, da bo ta izvanredni asessment zadnji. Tempotom tudi naznanjam, da sem prejel pisma iz Združevalnega urada, da bi bilo umestno, da se voli kmalu pri vseh organizacijah, to je pri onih, ki so se izrekle za združenje na zadnji konferenci v Clevelandu, Ohio, ker je gl. odbor sklenil, da se da na splošno glasovanje meseca oktobra oziroma novembra. Ake bode mogoče, se bo dalo na splošno glasovanje meseca novembra tega leta. Kakor hitro dobim bolj natančno naznanilo o tej zadevi, bom to takoj uradno naznanil. Ne morem si tudi kaj, da ne bi tem potom povedal vsem tistim, kateri me indirektno takorekoč napadajo, da pogodba, katere je sklenjena na zadnji konferenci, ni povsem dobra, to je, da se mora dati večje garancije članstvu v političnem in verskem prepričanju, toda jaz mislim, da je to že označeno v pogodbi in tudi dolžnost bo skupne konvencije vseh organizacij, da se postavi organizacijo na popolnoma trgovsko podlago. Vsaka politika in vera mora izginiti iz podporne organizacije, ako hočemo, da bo skupna organizacija uspevala.

Kar se tiče moje osebe sem za združenje, kajti le v združenju je nost, da je sklenil dati na splošno glasovanje, da se da članstvu v odločitev. In ako se bode članstvo izreкло za združenje, se mora vpoštovati od strani gl. odbora in ako se bode izreкло proti združenju istotako, kajti članstvo ima to moč potom referendum in inicijative. Zato raj apeliram na vse elemente, naj počakaajo na rezultat splošnega glasovanja.

Kar se tiče moje osebe sem za združenje, kajti le v združenju je nam oziroma slovenskim organizacijam zagotovljena bodočnost in obstoj. Povem vam, da ako se ne združimo v nekaj letih, bodo vse podorne organizacije primorane vstaviti svoje poslovanje, kajti ne bo jim mogoče zmagovati njih obveznosti. Vzemimo n. pr. v prejšnjih letih ko je bilo priseljevanje od strani našega naroda ogromno, so tudi organizacije dobro uspevale brez posebno visokih asessmentov. Seveda bo kateri morebiti rekel, saj res, zakaj pa danes ne? Dragi mi, sobrat ali rojak, pa iz tega razloga ne, ker v prejšnjih letih je mnogo zdravih in mladih moči pristopalo v razne slovenske podporne organizacije in bili ponavadi dobri člani, so nekaj let potem plačevali svoje asessmente in po nekaj letih se zopet vrnili nazaj v rojstni kraj. Pri vseh takih so organizacije delale dobiček. Seveda, vse drugače je in bo pa sedaj naseljevanje. Ako se odobri predloga proti naseljevanju, bode vsaj začasno omejeno, tako da iz onkraj oceana ne bo pričakovati novih moči. Naša mladina se najraje zavaruje pri ameriških organizacijah, članstvo pa naj si bo ene ali druge slovenske organizacije se pa stara. Z vsakim letom bo več smrtnih slučajev in bolezni, asessmenti se bodo morali vzdigovati višje in višje, tako da bo članstvo primorano pustiti to ali ono organizacijo in se zateči drugam.

Zato raj je potrebna združitve, kajti mnogo stroškov se bo prihranilo na vseh straneh, razne konvencije posameznih organizacij, tiskovine, državne licence, razne pisarne, zavarovalnine proti ogroju pri posameznih organizacijah itd. Seveda, tudi v skupni organizaciji ne bode brez stroškov, toda bodo v primeri s sedanjimi toliko manjši, da se lahko smejo trdi, da bodo odpadli vsi dvojni in izvanredni asessmenti, kateri so sedaj skoro pri vsaki organizaciji.

Torej, ker sem zgoraj opisal, je popolna resnica in sem, kakor sena rekel z zgoraj omenjenega razloga za združenje. Nisem pa nikak diktator. Ako se članstvo izreče proti združenju, potem sem tudi jaz pripravljen se podvreti večini.

Torej apeliram na vse članstvo prizadetih organizacij, naj natančno razmislijo in deluje na to, da se enkrat faktično združimo pod en prapor na podlagi popolne verske in politične svobode, na opravi s 25.000 takih vojakov.

popolnoma trgovskem stališču v zmislu bratske podporne organizacije in nič drugega.

K sklepni sobratstvo pozdravljam vse člane in članice Z. S. Z. in vseh podpornih organizacij, katere so se izrekle za združenje. Frank Škrabec, gl. tajnik.

PREMEMBA ČLANOV IN ČLANIC

AUGUST 1919

PREMEMBA ČLANOV IN ČLANIC Z. S. Z. ZA MESEC AUGUST 1919.

K dr. št. 1: Zopet sprejet: Anton Babich, cert. 1912.
Suspendirani: Gregorich Primož, cert. 1884; Krapež Alojzij, cert. 1214.

Prestopila od dr. št. 1 k dr. št. 16: Anton Babich; Peter Geshel
Prestopil k dr. št. 10, cert. 1418.

Črtan: Frank Bohle, cert. 194.
Suspendiran od dr. št. 4: Martin Skull, cert. 1055.

Od št. 5: Zvišal bol. podporo: Klum Frank na \$2 dnevno; cert. 1232.

Zopet sprejeti: Matt Kambich, cert. 859; Jerry Krašovec, cert. 1725; Fajon Anton, cert. 1872.

Pristopil k dr. št. 8: John Trlep, rojen 1902, cert. 2196 za \$1000 in \$2.00 bol. podpore.

Zopet sprejeta: Neža Pechnik, cert. 844.
Pristopili k dr. št. 9: Sam Zulovich, roj. 1888, cert. 2197, za \$1000 in \$2.00 bolniške podpore; Anton Tunc, roj. 1889, cert. 2198 za \$1000 in \$2.00 bol. podpore.

Zvišal smrtnino iz \$500 na \$1000 in bol. podporo iz \$1.00 na \$2.00 na dan. (?)

Črtan od dr. št. 10: Chas. Bozich.
Suspendiran od dr. št. 11: John Jalovec, cert. 1525.

Prestopil od dr. št. 12 k dr. št. 14: Jacob Smodej, cert. 1579.
Pristopil k dr. št. 13: Joseph Povše, roj. 1871 za \$250.00 in \$1 bol. podpore; cert. 2199.

Suspendiran od dr. št. 15: Nick Badovina, cert. 1596.
Pristopila k dr. št. 16: Trontelj Mar., roj. 1903, cert. 2202 za \$5000 in \$1.00 bol. podpore.

Zvišal smrtnino iz \$500 na \$1000: Joseph Bozaich, cert. 502.
Zopet sprejeta: Princ Victorija.

Umrla: Jennie Kochevar, cert. 1332; zavarovana za \$500.00.
K Zvezi je je pristopila 21. febr. 1916. Vzrok smrti: prehlajenje.

Suspendirani: Gersich Anton, cert. 1838; Klobas Joseph, cert. 1755; Kochevar Frank, cert. 1644; Stržinar Frank, cert. 1009; Rudman Anton, cert. 1645; Lest Josephine, cert. 1560; Lest Mary, cert. 1907; Fox John, cert. 1488; Predovich Mark, cert. 1863; Jerman. Cristine, cert. 1620; Jerman Elizabeth, cert. 2091; Mihelich Mary, cert. 1599; Levstik Louis, cert. 1730.

Črtana od dr. št. 17: Katarina Faykosh, cert. 1071.
Pristopil k dr. št. 21: Joseph Mohorčič, roj. 1891 za \$250 in \$2.00 bol. podpore, cert. 2200; Mary Prijatelj, roj. 1875, za \$1000 in \$1.00 bolniške podpore.

Suspendiran od dr. št. 22: Peter Sejatovich, cert. 1668.
Suspendirana: John Kordiš, cert. 2098; Jacob Lužnar, cert. 2097.

Črtan: Frank Lesser, cert. 2148.
Suspendiran od dr. št. 24: Frank Miklich, cert. 1871.

Zvišal bolniško podporo pri dr. št. 25: Joseph Allich iz \$1.00 na \$2.00 dnevno.

Suspendiran od dr. št. 14: Frank Mahne, cert. (?).
Z bratskim pozdravom

Frank Škrabec, tajnik.

Vojaška vzgajališča

Vojni oddelek priobčuje sledečo objavo v informacijo vsem zainteresentom:

Dne 1. maja 1919 je War Department začel sprejemati v vojsko kakor prostovoljce analfabete in take državljane in tujece, ki ne govorijo angleški. To rekrutiranje se vrši v zmislu takozvane "Emergency Act", dokler mirovna pogodba ne bo potrjena (ratificirana).

Po nekem zakonu od leta 1899 ne more — za časa mira — biti sprejeta v vojsko nikakaa oseba (razun Indijance), ki ne zna govoriti, pisati in čitati angleški. Da bi se ne opustilo rekrutiranje analfabetov in angleških negovorečih oseb, kakor hitro senat potrdi mirovno pogodbo, je vojna uprava pripravila zakonsko predlogo v svrhu, da se zavrne gori omenjeni zakon. Kongres se sedaj bavi s to predlogo.

Po sedaj obstoječih zakonih o naturalizaciji more tujec, ki je podal izjavo o svojem namenu, da postane državljan, in ki je vstopil v vojsko za tri leta, postati — po častnem odpustu — popoln državljani, ako zaprosi za drugi papir tekem šestih mesecev potem, ko je bil odpuščen od vojske.

Iz tega sledi, dau tegne tujec, ki vstopi kakor prostovoljec v vojsko, postati državljan v najmanjšem roku od treh let, dočim je treba v civilnem življenju najmanj pet let bivanja v Združenih državah. Skratka, vojna uprava sodeluje s tem v amerikanizaciji, ker nudi analfabetom in angleški ne-govorečim osebam, ki vstopijo v vojsko za tri leta, priključitev, da se popolnoma naučijo angleščine in drugič da postanejo popolni državljani po častnem odpustu iz vojske.

Tekom vojske je bilo vpoklicanih v vojsko na tisoče nepismenih in angleški ne-govorečih oseb. Te kom šestih mesecev so takozvani "Development Battalions" imeli

Dokazalo se je, da osebe te vrste prav lahko postanejo izborni vojak, skoraj ravno tako hitro kakor oni, ki govorijo angleški.

Ko je bilo premirje sklenjeno, je vsak vojaški tabor imel šolo za take vojske. Našlo se je, da so ljudje, zbrani na ta način kmalu pozabili na narodnostne razlike med seboj — oni vsi so se učili angleški; vsi so bili člani ene vojske; vsi so bili Amerikanci.

Tekom treh mesecev — in večkrat tudi prej — so se ljudje naučili zadosti angleščine, da so mogli čitati in razumeti tiskane angleščine v raznih vojaških priročnikih knjigah. Radi tega uspeha je odločila vojna uprava, da nadaljuje svoj praktični načrt amerikanizacije.

Začasno je rekrutiranje oseb (le belih za sedaj), ki ne zna govoriti, pisati in govoriti angleški, omejeno na severo-vzhodne in vzhodne departamente. Kakor hitro bo to vzgajališče dobro organizirano, se bodo ustanovila druga vzgajališča po vzoru onega v Camp Upton in se bo začelo rekrutirati po vseh Združenih državah.

Da more rekrutirajoči častnik presoditi, ali ima prosilec zadosti inteligence za dobrega vojaka, je bilo pripravljeno jako preprosto psihološko merilo, ki je bo vojna uprava izdala.

Čim se kdo vpiše v vojsko, pošljejo ga na vzgajališče za rekrute, kjer ga izprašujejo in klasificirajo po njegovem znanju angleščine; ta klasifikacija odločuje, v kateri vrsti v posamezne organizacije.

Z ustanovitvijo vojaških vzgajališč, ki naj izvežbajo in vzgajajo analfabete in angleški ne-govoreče tujece in državljane, je vojna uprava prepričana, da je uvedla uredbo, jo bo vsa držala odobrila, kot pripravljajo k boljšemu državljanstvu in k amerika-

DOHODKI ZA MESEC AVGUST 1919.

Št. družve	Št. sklad	Bol. podpore	Pristop.	Št. sklad	Vr. zdravnik	Tiskovine	Poseb. Ases.	Skupaj
1.	\$ 92.03	\$ 88.50		\$ 16.07		\$ 50		\$ 197.10
3.	\$132.57	\$137.25		\$ 19.10		\$1.00		\$ 289.92
4.	\$ 22.55	\$ 21.00		\$ 2.80				\$ 46.35
5.	\$125.69	\$124.50		\$ 15.50		\$1.00		\$ 266.69
6.	\$114.05	\$ 17.25		\$ 2.00				\$ 33.30
7.	\$ 49.00	\$ 51.75		\$ 6.90				\$ 108.05
8.	\$ 32.17	\$ 33.00	\$ 4.00	\$ 4.40				\$ 73.57
9.	\$ 41.60	\$ 44.25	\$ 7.00	\$118.04	\$1.00			\$ 100.15
10.	\$ 2.06	\$ 2.25		\$ 30				\$ 4.61
11.	\$ 20.14	\$ 22.50		\$ 3.00				\$ 45.64
12.	\$ 7.78	\$ 9.75		\$ 1.32				\$ 18.85
13.	\$ 19.82	\$ 21.75	\$ 1.00	\$ 2.70	\$ 25	\$ 75		\$ 46.27
14.	\$ 24.61	\$ 31.50		\$ 3.60		\$3.25		\$ 62.96
15.	\$ 5.90	\$ 6.00		\$ 80				\$ 12.70
16.	\$117.84	\$125.25		\$ 17.95	\$ 25		\$ 20.00	\$ 281.29
17.	\$ 19.85	\$ 21.00		\$ 2.90				\$ 43.75
19.	\$ 8.70	\$ 97.05		\$ 1.30				\$ 19.75
20.	\$ 16.43	\$ 19.50		\$ 2.60				\$ 38.53
21.	\$ 48.72	\$ 50.25	\$ 2.00	\$ 6.00	\$ 50			\$ 107.47
22.	\$ 41.53	\$ 29.20		\$ 3.80				\$ 74.53
23.	\$ 15.61	\$ 20.25		\$ 2.30				\$ 38.16
24.	\$ 17.59	\$ 15.00		\$ 1.90				\$ 34.49
25.	\$ 7.01	\$ 9.75		\$ 80				\$ 17.56

\$883.65 \$911.20 \$16.00 \$123.34 \$1.00 \$6.50 \$ 20.00 \$1961.69
Povrnjeno od John Levsteke za iskanje dedičev po časopisih .... \$ 5.00

Skupaj sprejeto zgoraj omenjenega dne \$1966.69

IZDATKI ZA MESEC AVGUST 1919.

Št.	Bol. podp.	Smrtnina	Operacija	Dr. izdat.	Skupaj
1.	\$ 77.00				77.00
3.	\$ 53.00	\$ 400.00			453.00
4.		\$ 400.00			400.00
5.	\$ 76.50	\$ 400.00			476.50
8.	\$ 26.00				26.00
9.	\$ 14.00				14.00
13.	\$ 17.00				17.00
14.	\$ 10.00				10.00
16.	\$451.00	\$ 100.00			551.00
17.			\$50.00		50.00
20.	\$ 10.00				10.00
21.	\$ 30.00				30.00
23.	\$ 31.00				31.00
Frank Škrabec, mesečna plača za avgust				75.00	75.00
Domu Slov. Dr. za stanarino pisarne				6.50	6.50
Frank Škrabec za poštnino				5.00	5.00
Glas Svobode za glasovnice				8.50	8.50
E. & Echo za papir za pisal. stroj				3.00	3.00

\$795.00 \$1300.00 \$50.00 \$98.00 \$2243.50
Skupni dohodki za mesec avgust 1919 \$1966.69

Primanjkljaj za mesec avgust .. \$ 276.81

Z bratskim pozdravom

Frank Škrabec, tajnik.

nizacije bivšega reda.	Peter Brušek	1.00	Matt Zaletel	50
Vojna uprava upa, da ta načrt	Jesip Rus	1.00	Frank Zaletel	1.00
amerikanizacije bo s pomočjo pa-	Urban Papeš	50	John Zaletel	1.00
trijotičnih državljanov najboljše	John Perko	1.00	Josip Stehlaj	50
uspel, ker bogata izkušnje tekem	Joe Tomsik	1.00	Matt Novak	1.00
vojne je dokazala, da ta pot je	Anton Simsič	1.00	Frank Mehle	50
pravilna.	Peter Brušek	1.00	Louis Mehle	50
Po povelju vojnega tajnika:	Josip Rus	1.00	Victor Sešek	1.00
Peyton C. March,	Urban Papeš	50	John Dremel	1.50
general, načelnik štaba.	John Perko	50	Anton Ančnik	2.00
			Josip Bedenčič	1.00

Za pogorelce vasi Zagradec

Za pogorelce vasi Zagradec pri Grosplupljem na Dolenjskem sta nabirala rojaka Joseph Zupančič in Anton Mehle od dobrosrčnih rojakov v Pueblo, Colo. Upati je, da se bodo rojaki doma iz tamošnjega kraja zavzeli tudi po drugih naselbinah širom Amerike ter nabrali nekaj za uboge pogorelce, ki so v resnici potrebni podpore.	
Imena darovalcev:	
Louis Čos	\$ 2.00
John Zakrajšek	50
John Trontelj	2.00
Joe Godec	2.00
Joe Skubie	1.00
Matt Skubie	1.00
Frank Kočevar	1.00
Frank Grebene	1.00
Joe Perme	2.00
Ignac Stupnik	1.00
Jakob Kastelic	50
Frank Vranit	2.00
Louis Zupančec	1.00
Jakob Papeš	50
John Tomsik	1.00
John Perko	1.00
Joe Tomsik	1.00
Anton Simsić	1.00

Skupaj torej \$78.00

Tvrška Frank Sakser je poslala v domovino .... K 3276

Še enkrat prosiva cenjene rojake širom Amerike posebno pa one, ki so doma iz tiste fare kamor spada vas Zagradec pri Grosplupljem, da naj se potrudijo in kaj naberejo za uboge pogorelce, ki so sedaj gotovo brez strehe, ker bodo za vsaki dar iz sreča hvaležni.

Lepa hvala vsem darovalcem.

Josip Zupančič, doma iz vasi Plešivca,

Anton Mehle, doma iz vasi Spodnja Slivnica, nabiralca.

MOČ MOČNEGA

Spisal Jack London.

(Nadaljevanje).

Vse je kazalo, da ljudje nočejo delati in da iščejo pota, kako li drugi delali zanje. Grdogled je našel eno tako pot. Napravil je prvo ognjeno vodo iz koruze. Od onega časa naprej ni več delal, temveč govoril na tajnem s Pasjim Zobom, Velikim Debeluhom in drugimi mojstri in ti so sklenili, da naj bo on edini, ki sme izdelovati ognjeno vodo. Grdogled pa ni delal sam. Može so izdelovali pijao za njega in on jih je plačeval v denarju. Nato je prodajal ognjeno vodo za denar in vsi možje so kupovali. Veliko denarja pa je moral dati Pasjemu Zobu, Morskemu Levu in drugim.

Veliki Debeluh in Zlomljeni Rebro sta stala na strani Pasjega Zoba, ko je vzel svoje drugo ženo in svojo tretjo. Rekli so, da je Pasji Zob popolnoma različen od drugih ljudi in da pride takoj za bogom, katerega je držal Veliki Debeluh v svoji koči in tudi Pasji Zob je rekel tako ter hotel vedeti, kdo so oni, kii mrmrajo raditega, ker je vzel več žena.

Pasji Zob si je dal napraviti velik čoln ter vzel z dela še več drugih ljudi, ki niso potem ničesar delali kot ležali na solcu, razen kadar se je vozil Pasji Zob s čolnom. Tigra pa je napravil načelnikom nad vseni svojimi stražniki in tako je postal Tiger njegova desna roka. Kadar ni hotel videti kakega človeka, ga je Tiger ubil v njegovem imenu. Tiger pa je napravil nekega drugega moža za svojo desno roko, da je dajal povelja ter ubijal za njega.

To pa je bila ona udna svar: — Ko so potekali dnevi, smo mi, ki smo delali vedno bolj trdo, dobivali vedno manj in manj za jesti. — Kaj pa s kozami, koruzo in koreninami? — je govoril bojazljivec. — Kaj s temi? Ali ni bilo več živil, da se jih dobi z delom rok?

— Tako je, — je odvrnil Dolga Brada. — Trije možje ob ribji pasti so ujeli več rib kot celo plemo predno je bila napravljena ta past. Ali vam nisem rekel, da smo bili bedaki? Čim več hrane smo bili v stanu dobiti, tem manj hrane smo imeli.

— Ali ni jasno, da so številni možje, ki niso delali, požrli svojo hrano? — je vprašal Plavolasec.

Dolga Brada je žalostno pokimal z glavo.

— Pa Pasjega Zoba so polnili z mesom in močjo, ki so ležali na solcu ter niso ničesar delali, so se valili v masti in ob istem času je bilo najti majhne otroke, ki so kričali od lakote toliko časa, dokler niso zaspali od utrujenosti.

Vzmemirjen vsled pripovedovanja o lakoti je odtrgal Plavolasec kos medvedjega mesa ter ga prišel peči nad žerjavico. Prišel ga je požirati ter emakal pri tem z ustnicami, dočim je Dolga Brada nadaljeval:

— Ko smo mrmrali, je vstal Veliki Debeluh ter rekel z glasom boga, da je bog izbral modre možje, da lastujejo zemljo, koze, ribe, pa tudi ognjeno vodo in da bi bili brez teh dobrih mož vsi le živali kot v dnevi, ko smo živeli na drevesih.

Vstal pa je eden, ki je postal pevec pesmi za kralja. Imenovali so ga Stenice, kjer je bil majhen in grdega obraza in telesa in ker se ni odlikoval niti z delom niti z dejanji. Ljubil je najbolj mastne kosti z mozgom, najboljše ribe, gorko kozje mleko, prvo koruzo, ki je bila grela ter udoben kotiček poleg ognja.

S tem, da je postal pevec pesmi za kralja, je našel pot, da ne dela ničesar in da je kljub temu debel. Ko pa je narod vedno bolj in bolj mrmral ter so nekateri pričeli metati kamenje v travnato hišo kralja, je zapel Stenice pešem, v kateri je govoril, kako dobro je biti Ribojede. V svoji pesmi je rekel, da so ribojedeji izvoljeni boga in najfinjši ljudje, katere je ustvaril bog. Pel je, da so mesojedeji pranci in srake in kako dobro bi bilo za ribojedece, da se bore z mesojedeji ter umrjeje. S tem opravljajo božje delo.

Beade njegove pesmi so bile kot ogenj v nas in zahtevali smo, da naj nas povedejo proti mesojedejem. Pozabili smo, da smo — lačni in zakaj smo mrmrali ter bili veseli, ko nas je Tiger povedel preko meje, kjer smo ubili veliko število mesojedecev ter bili zadovoljni.

Stvari pa niso postale nič boljše v Morski dolini. Edina pot, kako dobiti hrano, je bila delati za Trinoga, Malega Trebuh ali Svinjsko Čeljust. Nobene zemlje ni bilo, kjer bi človek lahko nasadil koruzo za samega sebe. Pogosto je bilo več ljudi kot je imel Trinog z drugimi vred dela zanje. Tako so ti možje stradali in istotako tudi njih žene, otroci in stare matere.

Tiger je rekel, da lahko postanejo stražniki, če hočejo in številni so to tudi storili in od tedaj naprej niso delali nič drugega kot zbadali s sulicami ljudi, ki so delali ter mrmrali nad tem, da morajo preživljati toliko postopačev.

Ko smo tako mrmrali, je zapel Stenice nove pesmi. Rekel je, da so Trinog, Svinjska Čeljust in ostali možni možje in da imajo raditega tako mnogo. Rekel je, da smo lahko veseli, da imamo pri sebi toliko močnih mož, kajti drugič bi poginili vsled svoje lastne ništevosti in od rok mesojedecev. Vsled tega naj smo veseli, da imajo ti možni možje vse, česar se lahko polaste.

Veliki Debeluh, Svinjska Čeljust in Tiger pa so rekli, da je to resnica. — Dobro, — je rekel Dolgo-prst, — potem bom tudi jaz močen mož.

In pričel je sam saditi koruzo, kuhati ognjeno vodo ter jo prodajati za denar. Ko se je Grdogled pritožil, je rekel Dolgo-prst, da je tudi on močan mož in da mu bo razbil črepinjo če bo delal še nadalje kraval. Tega se je Grdogled ustrašil ter šel in govoril s Trinogim in Svinjsko Čeljustjo.

Vsi trije pa so šli ter govorili s Pasjim Zobom. Pasji Zob je govoril z Morskim Levom in Morski Lev je poslal sla k Tigru. Tiger pa je poslal svoje stražnike, ki so požgali hišo Dolgo-prsta z obeneu z ognjeno vodo, katero je delal. Ubili so tudi njega in celo njegovo družino. Veliki Debeluh pa je rekel, da je to dobra stvar in Stenice je zapel nadaljno pesem o tem, kako dobro je držati se pe-stav, kako izvrstna dežela je Morska dolina in kako mora vsak mož, ki ljubi Morsko dolino, iti ter pobijati mesojedece.

Njegove pesme je bila zopet oženj za nas in pozabili smo mrmrati. Bilo je zelo čudno! Kadar je ujel Mali Trebuh preveč rib, da jih je moral prodajati za majhen denar, je vrgele številne ribe nazaj v vodo, da bi dobil več denarja za to, kar je ostalo. Trinog pa je pustil pogosto velika polja neobdelana, da dobi več denarja za svojo koruzo.

Ker so delale ženske tako dosti denarja za školkaj, da je bilo treba dosti denarja za nakup kake stvari, je Pasji Zob vstavil izdelovanje denarja. Ženske niso imele nobene dela ter prevzele mesta možkih.

Delal sem takrat pri ribji pasti ter dobival vsak peti dan eno verzično denarja. Nato pa je moja sestra opravljala moje delo ter dobivala isti denar vsakih deset dni. Ženske so delale cenejše in bilo je manj hrane in Tiger nam je rekel, naj postanemo stražniki. Edinole jaz nisem mogel postati stražnik, ker sem bil hrom na eno nogo in Tiger me ni hotel. Bil pa so številni taki kot jaz. Bili smo zlomljeni ljudje ter smo morali prositi za vsako najmanjšo delo ali pa paziti na otroke, dočim so ženske delale.

— Zakaj pa niste vstali, vi tri skupaj, ter pobili Trinoga, Svinjsko Čeljust, Velikega Debeluha in vse ostale, da dobite več hrane? — je vprašal Bojazljivec.

— Ker nismo mogli razumeti, — je odvrnil Dolga Brada. — Preveč je bilo treba misliti glede tega in razentega so nas stražniki, ki vedno zbadali s sulicami in Veliki Debeluh je govoril o bogu in Stenice je pel vedno nove pesmi. Kadar pa je kak človek pravilno mislil ter tudi rekel to, so ga dobili Tiger in njegovi stražniki ter privezali na skale ob osek tako, da ga je zadušila naraščajoča voda.

Čudna stvar je bila to — denar! Bila je kot pesem Stenice Videti je bila dobra, a ni bila in mi smo le težko razumevali. Pasji Zob pa je pričel zbirati denar. Spravil ga je na velik kup v neki koči iz trave ter postavil stražnike, da so ga stražili noč in dan. Čim večji je postajal kup v hiši, tem dražji je postajal denar in človek je moral dalj časa delati za verzično denarja kot prej.

Govorilo se je tudi vedno o vojni z Mesojedeji in Pasji Zob in Tiger sta napolnila številne hiše s koruzo, suhimi ribami, prekajenim kozjim mesom in sirom. Z vsoto nagromačena hrano v gorah pa niso imeli ljudi dosti hrane. Pa kaj jih je brigalo? Kadar koli so ljudje preveč glasno mrmrali, je zapel Stenice novo pesem in Veliki Debeluh je rekel, da je božja beseda, da morajo pobijati — Mesojedece. Tiger nas je nato povedel preko meje, da ubijamo in da smo ubiti.

Jaz nisem bil dosti dober, da bi bil stražnik ter ležal na solcu, a kadar smo imeli vojno, je bil Tiger vesel, da me lahko vzame s seboj. Ko smo pojedli vso nagromačeno hrano, smo prenehali z bojem ter se vrnili na delo, da nagromadimo nove zaloge.

— Potem ste bili vsi norei, — je rekel Tekac.

— Bili smo res vsi norei, — je priznal Dolga Brada. — Bilo je v resnici čudno. Bil je tukaj Preklani Nos. Rekel je, da je vsaka stvar napačna. Rekel je, da je res, da smo postali možni, ko smo prvič ustanovili plemo, da je treba postreči moči ljudi, ki so škodovali plemenu ljudi, ki so razbijali glave svojih bratov ali pa krađi njih žene. Sedaj — je rekel — pa ni postalo plemo močnejše, temveč slabše, kajti v njem so bili ljudje z drugo vrsto moči, ki je škodovala plemenu, močje, ki so imeli moč zemlje kot Trinog; ki so imeli moč ribjih pasti kot Mali Trebuh ali ki so imeli moč vsega kozjega mesa kot Svinjska Čeljust. Preklani Nos je rekel, da je treba oropati te ljudi njih zlobojne moči; treba jih spraviti na delo vse in noben človek bi ne smel jesti, ki bi ne delal.

(Konec)

LOKOMOTIVA BREZ OGNJA.

Lokomotiva brez ognja je nemška iznajdba iz vojnega časa. Obstaja iz velikega kotla, v katerem se nahaja para pod velikim pritiskom. Mnogošina in pritisk pare omejujejo seveda čas, tekem katerega je mogoče rabiti lokomotivo, vendar pa ima slednja prednost, da je skrajno enostavna in popolnoma varna. Vsi delikatni deli so odstranjeni. Ker ni ognja, ni tudi dima in saj. Eksplozije so nemogoče. Lokomotivo brez ognja uporabljajo vsled tega predvsem v muzejskih in kemičnih napravah.

ALI JE VASE ZDRAVJE VREDNO 2 CENTE?

Ako trpite na neravnost, bolečine v ledvenih delcih, težje priprave, splošno slabost, glavobole, nimate teka, imate nočnega krla, ako ste v trudni, se počutite onemogeli, zjutraj, ako imate bolečine v hrbtu, revmatizem, podžite nam plamo z znamko za 2 cente in s svojim zdravjem in mi vam bomo poslali z obrazno pošto POPLJNO MA PROSTO popolno tridnevno zdravilno nalogo JUVITO zdravila, ki so sestavljene iz čistih zdravilnih snovi.

Adresni: JUVITO LABORATORY, 301 N. 17th Street, Philadelphia, Pa.

ROJAKE, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJO SLOVENSKI DNEVNIK V TOR-ŽEVAN.

Stavka

Braddock, Pa.

Ze dolgo ni bilo nobenega dopisa iz naše naselbine, čeravno je nas tukaj več Slovencev. Ne vem, kaj je temu vzrok. Zatorej sem se jaz namenil nekaj sporočiti v javnost, kako se imamo tukaj zdaj v tem kritičnem času med delavcem in kapitalistom.

Kakor je že znano, je tudi tukaj izbruhnila stavka jeklarskih delavcev dne 22. septembra. Klje so delavci dobro vpoštevali. To se razvidi sedaj iz naših tovarn, kako malo obratujejo. Nekaj tovaru je popolnoma zaprtih, kar se pa tiče drugih, pa porabijo vse skebe in bosse da kurijo, da s tem napravijo več dima, da bi pokazali stavkujočim delavcem, kako da lahko obratujejo brez njih moči. Ali, dragi rojaki, ne dajte se varati od naših zatiralcev, ker zdaj je nastopil pravi čas, da nastopimo trdno proti našim kapitalistom, da jim tako pokažemo, da je moč na naši strani. Torej, dragi rojaki, ne podajte se poprej na delo, da bo zmaga naša, ker zdaj gre za dobrobit nas vseh.

Zalibeg, tudi med Slovencei so se pokazali trije, kar se je moglo do zdaj doznati, da niso na delavski strani da nočejo sebi dobro, ampak hočejo biti še nadalje sužnji kapitalizma. To so predstniki in tajniki nekega slovenskega društva, ter še en član dveh podpornih organizacij. Torej, dragi rojaki, in člani vseh podpornih organizacij, presim vas, da dobro pazite na vse člane in da sporočite na društvenih sejah, kateri član da je ali da se dela, da se postopoma z njimi po pravilih, kakor tudi za službo.

Torej, rojaki, še enkrat vam kličem: držimo se trdno za naše pravice in zmaga je na naši strani. Opazovalec.

Važno za potnike

Rojake, kateri nameravajo potovati v staro domovino, opozarjamo, da naj nikar ne nosijo v New York bančne čke, ker predno se ti vnovčijo, poteče več dni in treba tu čakati, da se izve, da je ček dober in banka izplačala. Vsakdo naj zahteva od banke NEW YORK DRAFT, to je, da izplača banka v New Yorku TAKOJ.

Severa's Regulator

(Severa's Regulator) in prostor kjer ga dobite je v vseh lekarnah. Seveda morate zahtevati pravega in odkloniti vse posredbe, kajti le na ta način ste lahko sigurni, da dočete najboljši in najhitrejši voseh. Cena \$1.50 in 5c davka.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

Stavka

Braddock, Pa.

Ze dolgo ni bilo nobenega dopisa iz naše naselbine, čeravno je nas tukaj več Slovencev. Ne vem, kaj je temu vzrok. Zatorej sem se jaz namenil nekaj sporočiti v javnost, kako se imamo tukaj zdaj v tem kritičnem času med delavcem in kapitalistom.

Kakor je že znano, je tudi tukaj izbruhnila stavka jeklarskih delavcev dne 22. septembra. Klje so delavci dobro vpoštevali. To se razvidi sedaj iz naših tovarn, kako malo obratujejo. Nekaj tovaru je popolnoma zaprtih, kar se pa tiče drugih, pa porabijo vse skebe in bosse da kurijo, da s tem napravijo več dima, da bi pokazali stavkujočim delavcem, kako da lahko obratujejo brez njih moči. Ali, dragi rojaki, ne dajte se varati od naših zatiralcev, ker zdaj je nastopil pravi čas, da nastopimo trdno proti našim kapitalistom, da jim tako pokažemo, da je moč na naši strani. Torej, dragi rojaki, ne podajte se poprej na delo, da bo zmaga naša, ker zdaj gre za dobrobit nas vseh.

Zalibeg, tudi med Slovencei so se pokazali trije, kar se je moglo do zdaj doznati, da niso na delavski strani da nočejo sebi dobro, ampak hočejo biti še nadalje sužnji kapitalizma. To so predstniki in tajniki nekega slovenskega društva, ter še en član dveh podpornih organizacij. Torej, dragi rojaki, in člani vseh podpornih organizacij, presim vas, da dobro pazite na vse člane in da sporočite na društvenih sejah, kateri član da je ali da se dela, da se postopoma z njimi po pravilih, kakor tudi za službo.

Torej, rojaki, še enkrat vam kličem: držimo se trdno za naše pravice in zmaga je na naši strani. Opazovalec.

Važno za potnike

Rojake, kateri nameravajo potovati v staro domovino, opozarjamo, da naj nikar ne nosijo v New York bančne čke, ker predno se ti vnovčijo, poteče več dni in treba tu čakati, da se izve, da je ček dober in banka izplačala. Vsakdo naj zahteva od banke NEW YORK DRAFT, to je, da izplača banka v New Yorku TAKOJ.

Glede War Savings Stamps velja ista; tu se ne morejo takoj vnovčiti, treba je čakati vsaj 10 dni, to so nepotrebni stroški. Predni kdo odpotuje v staro domovino naj vsaj 2 tedna prej vnovči War Savings Stamps.

Torej bodite previdni in ne nosite v New York navadne bančne čke, ampak NEW YORK BANK DRAFT, ker z navadnimi čeki imate NEPOTREBNE STROŠKE IN ČAKANJE.

FRANK SAKSER.

vah ter tudi na dvoriščih v drugih tvornicah, kjer se je ta nova nemška lokomotiva izvrstno obnesla, kajti polnenje kotla z novo paro, ki žene lokomotivo, vzame le malo časa ter na vsak način veliko manj časa kot ga je treba, če se na sveže zakuri stroj.

ROJAKE, NAROČAJTE SE NA "GLAS NARODA", NAJVEČJO SLOVENSKI DNEVNIK V TOR-ŽEVAN.

Stavka

Braddock, Pa.

Ze dolgo ni bilo nobenega dopisa iz naše naselbine, čeravno je nas tukaj več Slovencev. Ne vem, kaj je temu vzrok. Zatorej sem se jaz namenil nekaj sporočiti v javnost, kako se imamo tukaj zdaj v tem kritičnem času med delavcem in kapitalistom.

Kakor je že znano, je tudi tukaj izbruhnila stavka jeklarskih delavcev dne 22. septembra. Klje so delavci dobro vpoštevali. To se razvidi sedaj iz naših tovarn, kako malo obratujejo. Nekaj tovaru je popolnoma zaprtih, kar se pa tiče drugih, pa porabijo vse skebe in bosse da kurijo, da s tem napravijo več dima, da bi pokazali stavkujočim delavcem, kako da lahko obratujejo brez njih moči. Ali, dragi rojaki, ne dajte se varati od naših zatiralcev, ker zdaj je nastopil pravi čas, da nastopimo trdno proti našim kapitalistom, da jim tako pokažemo, da je moč na naši strani. Torej, dragi rojaki, ne podajte se poprej na delo, da bo zmaga naša, ker zdaj gre za dobrobit nas vseh.

Zalibeg, tudi med Slovencei so se pokazali trije, kar se je moglo do zdaj doznati, da niso na delavski strani da nočejo sebi dobro, ampak hočejo biti še nadalje sužnji kapitalizma. To so predstniki in tajniki nekega slovenskega društva, ter še en član dveh podpornih organizacij. Torej, dragi rojaki, in člani vseh podpornih organizacij, presim vas, da dobro pazite na vse člane in da sporočite na društvenih sejah, kateri član da je ali da se dela, da se postopoma z njimi po pravilih, kakor tudi za službo.

Torej, rojaki, še enkrat vam kličem: držimo se trdno za naše pravice in zmaga je na naši strani. Opazovalec.

MAZOLA

ENA KANA MAZOLE SLUŽI V RAZNE KUHARSKE IN SALATNE SVRHE V VASI KUHINJI

MAZOLO lahko napravite želišča salato ali pa pečete krompir.

Mazola je čisto, okusno koruzno olje, napravljen iz izbranih koruznih vršičkov. Tolikokrat precejeno, da popolnoma čista. Vsled tega je Mazola najbolj zdrav olje za kuhanje in za salato.

Vsled njenega delikatnega in spolzkega okusa je postala slavna med ljubitelji italjanskega olivnega olja.

Kek, ki ga napravite iz Mazole, bo lahak, pa pa zapečen, to pa vsled čistosti Mazole in ker lahko uporabite eno četrtino do ene tretine manj Mazole kot če bi rabi maslo ali mast.

Corn Products Refining Co.

17 Battery Place
New York City

Deputacija J. R. Z. v Washingtonu

(Nadaljevanje.)

Senator Brandegee: O tem se je govorilo. Če se jo da Čeho-Slova-kiji, potem boste zadovoljni, ali ne? Če mirovna konferenca da Reko Jugoslaviji, potem boste zadovoljni, ali ne?

Skubie: Vi mislite: Jugoslavi-ji?

Senator Brandegee: Da.

Skubie: Seveda, kar se tiče Re-ke, s tako razsodbo bomo zadovoljni, ker mi smo prepričani, da je italjansko prebivalstvo v Reki samo mal otok v jugoslovanski deželi. In to je fakt. Tu imam mal zemljevid, ki kaže, da so krog in krog Reke in celo v mestu samem Jugoslavlani. In potem na milje in milje okoli so sami Hrvati, Slo-veneci in Srbi.

Mi trdimo, da bi morala Reka iz ekonomičnega stališča pripasti Jugoslaviji. O tem ne bi smelo bi-ti prav nobenega obotavljanja. Zakaj? Vzemite, na primer, mesto New York. Tam imamo precej veliko italjansko naselbino. Kaj bi mi Amerikanci rekli na to, če bi prišla katera tuja vlada in re-kla: "Mi zahtevamo New York-ravno radi tega, ker je tam mno-go Italjanov. Zahtevamo ta del mesta". Jaz vem, da Amerikanci temu ne bi privolili, še manj pa, če bi katerikoli narod prišel v to deželo in rekel državi California: "Mi zahtevamo tvoj San Fran-ci-seo in tvoje pristanišče. Vse pol-no pristnišče imate na Atlantiku, New Yorku in kar tvorite del Združenih držav, vam je vseno, kje imate svoje pristanišče". To-oa vsi gledamo na nekaj druge-ga. Vse vemo, da San Francisco spada Californiji in Reka Jugo-slaviiji.

Senator Harding: Ali Vi tudi zahtevate Trst?

Skubie: Ne zahtevamo ga samo zase, ker naše mnenje je, da bi moralo biti to mesto internacio-nalizirano. To bi odgovarjalo želji prebivalstva mesta Trsta. Veliko

se je bobnalo o tem, da se želi me-sto Trst zediniti s materinsko de-ze-lo, vendar temu ni tako. Trža-ne? Če mirovna konferenca da Reko Jugoslaviji, potem boste za-dovoljni, ali ne?

Skubie: Vi mislite: Jugoslavi-ji?

Senator Brandegee: Da.

Skubie: Seveda, kar se tiče Re-ke, s tako razsodbo bomo zadovoljni, ker mi smo prepričani, da je italjansko prebivalstvo v Reki samo mal otok v jugoslovanski deželi. In to je fakt. Tu imam mal zemljevid, ki kaže, da so krog in krog Reke in celo v mestu samem Jugoslavlani. In potem na milje in milje okoli so sami Hrvati, Slo-veneci in Srbi.

Mi trdimo, da bi morala Reka iz ekonomičnega stališča pripasti Jugoslaviji. O tem ne bi smelo bi-ti prav nobenega obotavljanja. Zakaj? Vzemite, na primer, mesto New York. Tam imamo precej veliko italjansko naselbino. Kaj bi mi Amerikanci rekli na to, če bi prišla katera tuja vlada in re-kla: "Mi zahtevamo New York-ravno radi tega, ker je tam mno-go Italjanov. Zahtevamo ta del mesta". Jaz vem, da Amerikanci temu ne bi privolili, še manj pa, če bi katerikoli narod prišel v to deželo in rekel državi California: "Mi zahtevamo tvoj San Fran-ci-seo in tvoje pristanišče. Vse pol-no pristnišče imate na Atlantiku, New Yorku in kar tvorite del Združenih držav, vam je vseno, kje imate svoje pristanišče". To-oa vsi gledamo na nekaj druge-ga. Vse vemo, da San Francisco spada Californiji in Reka Jugo-slaviiji.

Senator Harding: Ali Vi tudi zahtevate Trst?

Skubie: Ne zahtevamo ga samo zase, ker naše mnenje je, da bi moralo biti to mesto internacio-nalizirano. To bi odgovarjalo želji prebivalstva mesta Trsta. Veliko

hrivate, ki so del Jugoslovanov. In če vzamemo prebivalstvo teh mest in primerjamo s številkami ljudskega štetja, kakor tudi prebivalstvo zapadno od reke Soče, pronajdemo, da je Goriška, kakor tudi Istra, vzhodno od reke Soče in skoz doli od Trsta, izjemni o-mali pas, čisto jugoslovansko in če se ta teritorij da Jugoslava-nom, ne boste našli na njem niti toliko Italjanov, kolikor je Slo-venecv, Hrvatov in Srbov v Tr-stu, za slučaj, da bi Italija v res-nici obila Trst, za katerega že se-daj trdi, da je njen.

Sedaj pa gospoda, ni nič več kot prav, da povdarim to le toč-ko: En del Jugoslovanov, to so Slo-veneci, šteje komaj en milijon in pol duš. Mal je to narod, ki je prišel v deželo, v kateri sedaj ži-vi v šestem ali sedmem stoletju in se je takoj ko se je naselil oprijel poljedelstva. Prišla pa je tuja vlada in ga zasužnila za več kot tisoč let. Bili so pravi sužnji. Ta mali narod je bil skoro tisoč let brez narodnih šol, brez knjig, brez svojih sodišč. Če so poklicali pred sodišče ubogega slovenskega ratar-ja, k ini razumel drugega jezi-kak ot svojega, so mu stavili vpra-sanja v nemščini. To vkljub vse-mu zatiranju in zasužnjenju, si je ta mali narod dobro ohranil svojo narodnost.

V letu 1800. v času Napoleonovih vojsk, ne vrjame čes so ime-li Slovenci kaj knjig. Toda danes pa se lahko reče, da je med Slo-veneci samo 7 odstotkov, ki ne znajo čitati in pisati.

Gospoda, to je jako lep odstotek, da je ta mali narod miščast, da ima voljo in da se ga ne more izbrisati iz sveta.

Senator Brandegee: Ko govori-te, da so bili sužnji, bi ne mislite s tem reči, da so bili v pravem pomenu besede sužnji?

(Dolje prihodnjič).

